

De Kackadorisprijs voor chiropractie: terecht of niet?

De Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft dit jaar de Kackadorisprijs uitgereikt aan Halbe Zijlstra (tot 5 november 2012 staatssecretaris van OCW) omdat hij studiefinanciering gaf aan studenten chiropractie. Volgens de vereniging zijn chiropractoren kwakzalvers. Is die stelling terecht?

CHIROPRACTIE VERSUS MANUELE THERAPIE

Chiropractie is een behandelmethodede die zich bezighoudt met diagnose, behandeling en preventie van stoornissen aan het bewegingsapparaat, in het bijzonder van de wervelkolom, waarbij men ervan uitgaat dat het zenuwstelsel alle processen binnen het lichaam stuurt (www.nca.nl).¹ Chiropractoren volgen een universitaire opleiding in Engeland of Amerika, en zijn daarnaast ook opgeleid om röntgenfoto's te maken en te beoordelen. Manueel therapeuten houden zich ook bezig met functiestoornissen van het bewegingsapparaat (veelal de wervelkolom) en nemen daarbij psychosociale factoren mee in hun diagnose en behandeling. Vrijwel alle manueel therapeuten zijn fysiotherapeut en hebben daarnaast een specialisatie gevolgd. Er zijn enkele honderden chiropractoren en ongeveer vierduizend manueel therapeuten werkzaam in Nederland.

Het verschil tussen chiropractoren en manueel therapeuten wat betreft de behandeling van aandoeningen van de wervelkolom is gering. Hoewel beide beroepsgroepen een ander theoretisch model hanteren, zijn er vooral overeenkomsten wat betreft de behandeling aan de wervelkolom. Beide beroepsgroepen gebruiken bij de anamnese de standaardvragen die ook huisartsen stellen. Naar aanleiding van de anamnese stellen ze een werkhypothese op, die ze vervolgens toetsen door middel van lichamelijk onderzoek. De vormen van lichamelijk onderzoek die beide beroepsgroepen hanteren, zijn vergelijkbaar met een gemiddeld orthopedisch onderzoek. Een dergelijke toetsing van de werkhypothesen noemt men ook wel klinisch redeneren en ze wijkt daarmee in de kern niet af van het klinisch redeneren van een huisarts of een orthoeped.

Beide beroepsgroepen gebruiken mobilisatie- en manipulatietechnieken van de wervelkolom, in veel gevallen *high velocity trust*-technieken. De technieken verschillen iets, maar hebben hetzelfde doel, namelijk normalisatie van de functie van het bewegingsapparaat.² Volgens sommigen zouden aan deze manipulaties gevaren kleven, vooral aan die van de cervicale wervelkolom bij mensen met nek- en hoofdpijnklachten.

EFFECTIVITEIT EN VEILIGHEID

De Vereniging tegen de Kwakzalverij onderscheidt reguliere geneeskunde van alternatieve geneeskunde. Van de regu-

liere geneeskunde zouden de effectiviteit en veiligheid zijn vastgesteld door middel van wetenschappelijk onderzoek, in tegenstelling tot de alternatieve geneeskunde. Van sommige onderdelen van de reguliere geneeskunde is de effectiviteit echter nog onvoldoende onderzocht of nog niet duidelijk aangetoond,³ terwijl vormen van de alternatieve geneeskunde veelvuldig wetenschappelijk zijn onderzocht, met soms negatieve, maar ook positieve resultaten.⁴ In het algemeen geldt dat alleen een gedegen wetenschappelijke onderbouwing van een interventie een grootscheeps gebruik binnen de gezondheidszorg rechtvaardigt.

Er is naar het belangrijkste onderdeel van de chiropractie, de manipulaties, veel gerandomiseerd onderzoek (RCT's) gedaan. In 2010 is er een uitgebreid rapport verschenen over de effectiviteit van manipulatieve therapieën, zowel *high velocity trust*- als andere technieken, uitgevoerd door chiropractoren en/of manueel therapeuten.⁵ Het rapport betreft een breed uitgevoerde systematische review en concludeert dat manipulaties effectief zijn voor veel aandoeningen van het bewegingsapparaat.⁵ Weliswaar is het effect van manipulaties bescheiden en vergelijkbaar met andere vormen van conservatieve behandelingen, maar ook andere auteurs geven aan dat de bewijsvoering voor een positief effect van manuele therapie en van chiropractie, in dit geval bij nekklachten, toeneemt.⁶

Daarnaast is er veel onderzoek gedaan naar de mogelijke bijwerkingen van manipulaties.⁷⁻¹⁰ In het algemeen neemt men aan dat ernstige bijwerkingen, zoals een arterie vertebraal-dissectie, erg zeldzaam zijn en vaak niet causaal kunnen worden gerelateerd aan een manipulatie.^{7,10}

EVIDENCE-BASED MEDICINE

Evidence-based medicine houdt mede in dat klinici bij voorkeur die zorg geven waarvan de effectiviteit en veiligheid zijn aangetoond in grote gerandomiseerde onderzoeken van voldoende methodologische kwaliteit. De behandel-aanbevelingen in de NHG-Standaarden baseert men zo veel mogelijk op dergelijke RCT's of, liever nog, op systematische reviews die zijn uitgevoerd binnen de Cochrane Collaboration.^{4,11,12} Naar behandelvormen die geregeld ter discussie staan, zoals manipulaties van de wervelkolom, is de afgelopen jaren veel onderzoek verricht en er zijn steeds meer bewijzen dat deze behandelvorm een (weliswaar bescheiden) plaats verdient binnen de gebruikelijke zorg. Wat betreft dat onderdeel van de chiropractie krijgt de voormalige staatssecretaris volgens ons dus ten onrechte de Kackadorisprijs. ■

LITERATUUR

Zie www.henw.org, rubriek Commentaar.